

Februar 2023.

e-Turističke novine

turizamserbije.info

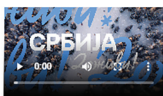
- Kreirajte turističku vest
- Najavite događaj
- Promovišite svoju turističku destinaciju
- Predstavite svoju turističku ponudu
- Budite u toku sa dešavanjima u srpskom turizmu
- Oglasite se u e-Turističkim novinama
- Emitujte svoj promo spot na našem internet portalu
- Postavite svoj baner

Preuzmite e-Turističke novine
Oktobar 2022.

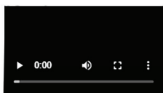
TOS: Doživi Srbiju

TO Zlatibor: Zlatibor vas čeka

TO Vrnjačka Banja: Vrnjačka Banja Serbian Queen of Spa

TONS: Oseti duh zimske

KAKO DA DOBETE DO NOVCA U SLUČAJU DA NISTE "REALIZOVALI ZAMENSKO PUTOVANJE"

1. februara 2023. godine istekao je rok za povraćaj novca u skladu sa Uredbom o ponudi zamenskog putovanja za turističko putovanje koje je otkazano ili nije realizovano usled bolesti COVID-19

Ministarstvo turizma i omladine upućuje putnike koji nisu realizovali svoje putovanje da se za ostvarenje svojih prava obrate turističkoj agenciji odnosno davaocu garancije putovanja, sa zahtevom za povraćaj novca, uz dokumentaciju koju poseduju u vezi sa predmetnim putovanjem.

U slučaju ...
[Ceo tekst](#)

TURISTIČKI PROMET U DECEMBRU 2022.

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku u decembru 2022. godine u Republici Srbiji boravilo je ukupno 286.554 turista, koji su ostvarili 783.454 noćenja

U odnosu na decembar 2021. godine broj dolazaka turista je veći za 30,6%, dok je broj ostvarenih noćenja veći za 24,7%. Ukupan broj dolazaka domaćih turista u decembru 2022. godine bio je 127.062 koji su ostvarili 352.959 noćenja. Strani turisti su ostvarili 159.492 dolazaka i 430.495 noćenja ...
[Ceo tekst](#)

DA LAKŠE UPOZNATE SOMBOR

Džepni audio vodič, turistički info totem i VR naočari su noviteti koje predstavlja Turistička organizacija grada Sombora

Džepni audio vodič na engleskom jeziku je aplikacija koja služi za upoznavanje najvažnijih i najinteresantnijih lokacija u Somboru. Aplikacija se lako instalira, a nakon toga može se koristiti oflajn.

Primajte Newsletter!

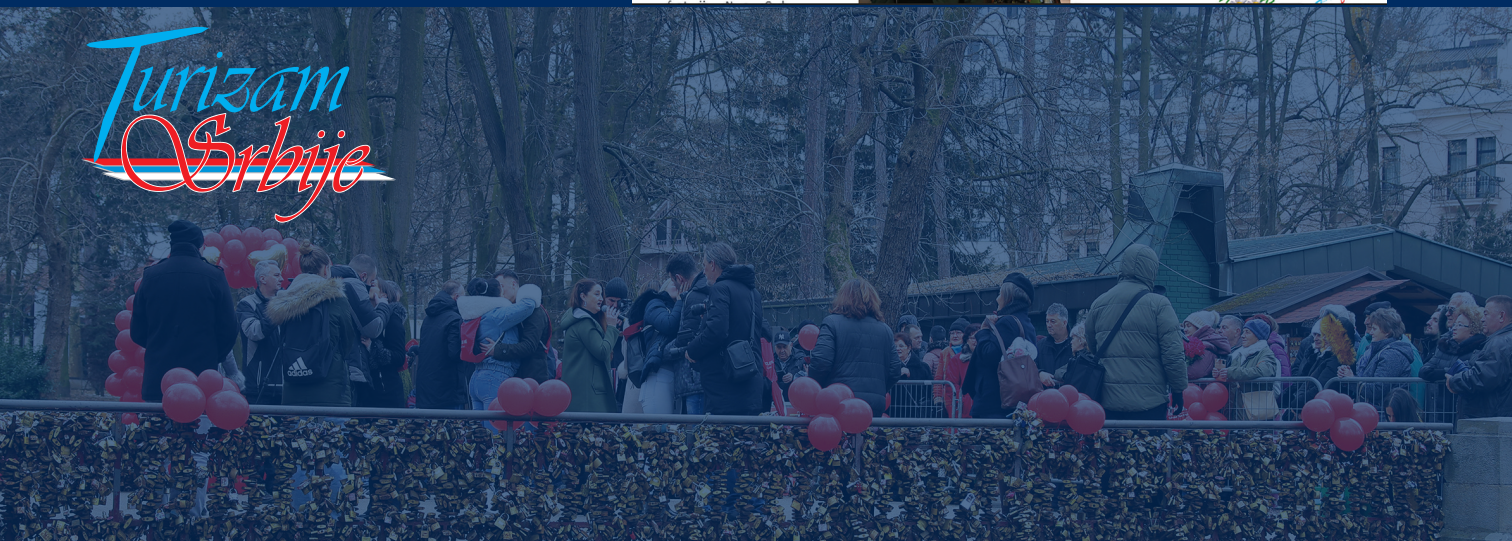
Vaša mail adresa

Prilpite se

Registrujte vaš smeštaj -
Besplatno!
Imate nalog?
Logujte se!

Turizam
Srbije

SADRŽAJ:

4. Samo tako da ostane

5. Cilj je da se nastavi kontinuitet u rezultatima

8. Posle godine „Korone“ i godine „oporavka“ pao novi rekord srpskog turizma

9. Veliko interesovanje za ino aranžmane

10. Postoji mnoštvo razloga da se poseti Kragujevac

13. Poljupci za večnost

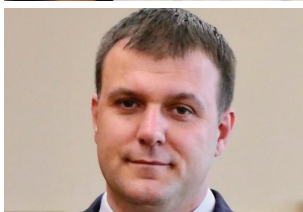
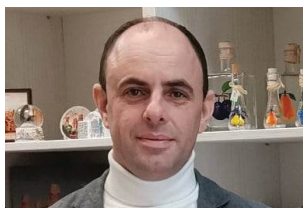

Tabela 1. Broj turista

	Ukupno	Index	Domaći	Index	Strani	Index
2022	3.869.235	104,86	2.096.472	113,73	1.772.763	95,99
2021	2.591.293	70,24	1.720.054	93,31	871.239	47,18
2020	1.820.021	49,32	1.374.310	74,55	445.711	24,14
2019	3.689.983	100	1.843.432	100	1.846.551	100

Tabela 2. Broj ostvarenih noćenja

	Ukupno	Index	Domaći	Index	Strani	Index
2022	12.245.613	121,56	7.306.219	120,51	4.939.394	123,16
2021	8.162.430	81,03	5.732.833	94,56	2.429.597	60,58
2020	6.201.290	61,56	4.936.732	81,42	1.264.558	31,53
2019	10.073.299	100	6.062.921	100	4.010.378	100

14. Tragom modernih vitezova od sedla mamuza

19. Kopaonik – uživanje na vrhu

24. Prijepolje za tvoj savršen dan

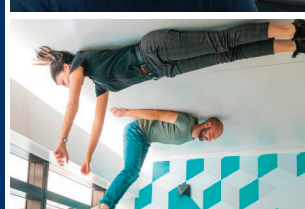
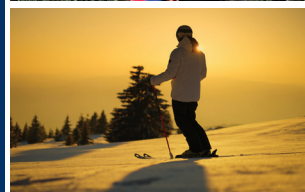
25. Čudesni ples i fatamorgane

27. Molitva pod Midžorom

29. Selo naše nasušno

32. Tri pitanja za ...

34. Muzej Iluzija

IZMEĐU REDOVA

Željko Milinković*

SAMO TAKO
DA OSTANE

Za nama je godina turističkih rekorda a pred nama godina puna izazova koji na prvi pogled nemaju nikakve veze sa turizmom ali će sigurno imati veliki uticaj na naš turistički promet. Ti izazovi su prevashodno političke i ekonomske prirode i treba ih realno sagledati i pravovremeno reagovati i smanjiti njihov mogući negativan uticaj.

Rat u Ukrajini polako ali sigurno izaziva tektonske poremećaje koji se definitivno prelivaju i na našu zemlju. Kada ovome pridodamo i Kosovsko metohijski „čvor“ situacija nije nimalo ružičasta. Znamo da je turistička tražnja elastična i da će reagovati na te uticaje, samo je pitanje kad i u kojoj meri. Ne bih ovom prilikom da elaboriram o političkim (prelivanje sukoba, pritisak Zapada, mogući vanredni izbori) i ekonomskim (inflacija, moguće sankcije) neprilikama već bih preostali prostor posvetio šta nam je činiti da naš turizam bar zadržimo na prošlogodišnjem nivou. Za sada izgleda da je sve u redu. Zimska sezona, uprkos nedostatku snega za vreme zimskog raspusta za sada ispunjava očekivanja. 100 hiljada vaučera je već podeljeno. Turističke agencije već beleže značajan broj rezervacija za letnja putovanja u inostranstvo. Ipak sve se to može promeniti. Nadam se da neće ali bolje sprečiti nego lečiti.

Zvanična statistika nam puno govori. Naš turizam i dalje pokreće domaći turista. S toga mu treba posvetiti punu pažnju. I to veću nego do sada, da nam ne pobegne van Srbije. To se može sprečiti jedino kvalitetnom ponudom, razumnim (konkurentnim) cenama i snažnom ciljanom promocijom. Ovo poslednje može biti presudno. Kada je reč o kanalima promocije primat će i dalje imati

televizija, digitalni mediji, društvene mreže i direktan kontakt sa potencijalnim turistima. U tom smeru bi TOS i lokalne turističke organizacije trebalo da deluju. Generalno, lokalne turističke organizacije sem onih „velikih“ najveći deo svog budžeta i dalje izdvajaju za plate zaposlenih što svakako nije dobro razvoj njihovih destinacija.

Ako želimo da ostanemo na prošlogodišnjem nivou ostvarenih noćenja domaćih turista biće neophodno obezbediti i novi kontingent vaučera. Iskustvo od prošle godine uči nas da je odličan potez bio i povećanje ukupnog broja vaučera i povećanje vrednosti pojedinačnog vaučera.

Kada je reč o stranim turistima na žalost, realno u ovom trenutku ne možemo očekivati neke velike promene. Povećanje broja turista iz Rusije je više posledica rata nego naše promocije. Pored Rusije naše tržište su i dalje zemlje Regiona i Turska. U tom pravcu je potrebno usmeriti naše promotivne aktivnosti, uz opasku da moramo gajiti i kinesko tržište.

I da ne zaboravimo domaći gost nas je spasio za vreme Korone. On nam i dalje čuva i uvek će čuvati srpski turizam! I znajte nisam ksenofob! Naprotiv. Ipak činjenice i iskustva govore šta nam je činiti da ponovimo, a što i da ne nadmašimo, prošlogodišnje rezultate.

Željko Milinković

*Glavni i odgovorni urednik e-Turističkih novina

IZDAVAČ: TURIZAM SRBIJE - BEOGRAD; e-mail: turizamsrbije.info@gmail.com ● REDAKCIJA: GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: ŽELJKO MILINKOVIĆ; TEL. 063/10 69 440; ● GRAFIČKI UREDNIK: RADOJICA ĐURIĆ ● SARADNICI U BROJU: KATARINA ROGANOVIĆ, ALEKSANDAR SENIČIĆ, ŽELJANA RUDIĆ, MINA STANOJEVIĆ, ISIDORA PAVLOVIĆ BALDIĆ, VLADIMIR IVANOVIĆ, BOJANA BOSNIĆ, DANIJELA ARSIĆ, MILOJE OSTOJIĆ, DRAGANA VARAKLIĆ, TATJANA VLAŠKALIN, DRAGAN BOSNIĆ, MILA ALAVANJA, DEJAN SIMIĆ ● FOTOGRAFIJE U BROJU: ALEKSANDAR MILUTINOVĆ, MILOJE OSTOJIĆ, DRAGAN BOSNIĆ, LUX STUDIO, TO POŽAREVAC, TO SOMBOR, TO RAŠKA, TO KNJAŽEVAC, TO PIROT, TO PRIJEPOLJE, TO NOVI BEČEJ, INSTITUT ZA REHABILITACIJU, MUZEJ ILUZIJA, TURIZAM SRBIJE, ARHIVA E-TURISTIČKIH NOVINA ● NASLOVNA STRANA: SVETI BOR – KAMENA GORA FOTO: TURISTIČKA ORGANIZACIJA PRIJEPOLJE

**Husein Memić, ministar
turizma i omladine**

CILJ JE DA SE NASTAVI KONTINUITET U REZULTATIMA

e-TN: Za poznavaoce prilika u našem turizmu bilo je veliko iznenađenje kada ste u Skupštini Srbije, 26. oktobra prošle godine, izglasani za ministra turizma i omladine. Zato za početak našeg razgovora recite nam nešto o sebi?

Za Srbiju možda jeste bilo iznenađenje što sam izabran za ministra, ali za sve koji me poznaju nije, jer sam šest godina radio u Turističkoj organizaciji Novog Pazara, između ostalog, imam i licencu turističkog vodiča, tako da sam vrlo dobro bio upoznat sa situacijom u turizmu i pre nego što sam postao deo Vlade Srbije.

e-TN: Za nama je godina koja je po svim pokazateljima bila jako uspešna za naš turizam. Oboreni su svi rekordi iz 2019. godine?

Iako je malo ko očekivao, protekla godina je bila uspešnija od poslednje prepandemijske po gotovo svim ključnim parametrima. Turistički promet u 2022. godini je veći za oko pet odsto u dolascima, a za više od 20 odsto u noćenjima u odnosu na 2019. godinu. Dinamiku rasta turizma najbolje ilustruje podatak da će u 2022. godini devizni priliv od turizma biti za milijardu evra veći nego 2019. godine. Dugoročno posmatrano, najvažniji rezultat je što su se tokom pandemije neke destinacije dosta izdigle i postale vidljivije. Na primer, najbrže rastuća banja u odnosu na period pre pandemije je Palić koja je duplirala broj noćenja, pri čemu blizu polovine ostvare strani gosti.

e-TN: Kakve rezultate možemo da očekujemo u 2023. godini? Neće biti lako održati kontinuitet u ostvarenim rezultatima?

Složio bih se da će ova godina biti izazovna u pogledu održanja dinamike rasta, ali prema prvim pokazateljima, ima razloga za optimizam. Naime, januar i februar su prethodnih godina važili za mesece sa manjim turističkim prometom, ali ove godine je, prema podacima Centralnog informacionog sistema u oblasti ugostiteljstva i turizma, tokom januara povećan broj stranih gostiju za više od 50 odsto, a noćenja za blizu 70 odsto u odnosu na isti mesec prošle godine. Bili bismo najsrećniji kada bi se ovi rezultati preslikali i u nastavku godine, jer bi omogućili nastavak snažnog tempa rasta deviznog priliva iz prethodne godine.

e-TN: Vaučeri za subvecionisani odmor naših građana nikad brže nisu bili podeljeni. Planuli su za dva dana. Hoće li ih biti još ove godine?

Iskreno se nadam, i boriću se da u nastavku godine budu opredeljena dodatna sredstva za vaučere

jer je interesovanje građana, mogu slobodno da kažem, najveće do sada. Pored toga, vaučeri su se pokazali višestruko značajni za razvoj domaćeg turizma, počev od doprinosa produžetku turističke sezone na destinacijama, do toga da su više nego bilo koja druga mera motivisali ugostitelje da izađu iz sive zone.

e-TN: 1. februara istekao je rok za „zamenska putovanja“. Kako je protekao ceo proces i da li su turističke agencije izmirile sva svoja dugovanja prema putnicima koji su uplatili turističke aranžmane a koji su otkazani usled pandemije korona virusa?

Prema informacijama sa kojima raspolažemo, turističke agencije su do 1. februara obeštatile najveći broj putnika koji nisu iskoristili svoje aranžmane usled pandemije. Ukoliko turistička agencija nije vratila novac u propisanom roku, putnici mogu da podnesu žalbu turističkoj inspekciji koja će dalje postupati. Kroz stalnu komunikaciju sa agencijama, kao i tokom sprovođenja postupka inspeksijskog nadzora tokom celog ovog procesa, nismo dobili informacije da postoje veći problemi sa isplatom novca putnicima po ovom osnovu.

e-TN: U prvom Vašem javnom nastupu kao ministar turizma i omladine najavili ste da će 2023. godina biti godina investiranja u turističku infrastrukturu. O kojem iznosu je reč i da li očekujete da će i privatni investitori slediti ovaj potez države?

Već više puta sam govorio da su inicijalna budžetska ulaganja u turističku infrastrukturu ove godine najveća do sada u visini od sedam miliona evra. Međutim, naglasio bih da je prioritet države izgradnja kompletne turističke infrastrukture na celom toku Dunava kroz Srbiju. Prvi korak u tom cilju je gradnja marine u Velikom Gradištu ove godine za koju je budžetom ministarstva opredeljeno dva miliona evra. Privatni investitori idu u korak sa državom, što potvrđuje informacija da se predsedniku opštine Veliko Gradište već javio investitor koji je ozbiljno zainteresovan da gradi luksuzni hotel na parceli preko puta lokacije predviđene za marinu.

e-TN: Da li ste zadovoljni tempom privatizacije naših banja i da li se očekuje u bližem periodu neka nova privatizacija?

Oživljavanje čuvene Kuršumlijske banje posle više od decenije i po, jedna je od najznačajnijih vesti za domaći turizam jer smo praktično dobili novu destinaciju sa najsavremenijim banjaskim kompleksom kome mogu da pozavide i razvijenije banje u Srbiji. Uveren sam da će interesovanje investitora za banjske centre u narednom periodu biti sve veće, što potvrđuju i trenutna ulaganja u Vranjskoj banji gde se gradi jedan od najluksuznijih turističkih kompleksa u Srbiji.

e-TN: Deo procesa digitalizacije i sad već uveliko i svuda prisutan sistem e-Turista. Koliko je do sada u njemu prijavljeno hotela i privatnih izdavaoca smeštaja i da li je u planu da se u sistem uključe i turističke agencije?

Uvođenje Centralnog informacionog sistema u oblasti ugostiteljstva i turizma jedan je od najkorisnijih alata za povećanje efikasnosti rada celog turističkog sektora. Država po prvi put ima kompletan uvid u smeštajne kapacitete, što između ostalog, omogućava sveobuhvatniji nadzor, a ugostitelji na mnogo jednostavniji i brži način mogu da podnose zahteve za kategorizaciju i vode evidenciju gostiju. U sistemu trenutno ima više od 22 hiljade smeštajnih objekata, a u toku su pripremne aktivnosti za evidentiranje turističkih agencija koje će zakonom propisane podatke unositi u sistem.

e-TN: Brojne turističke agencije, hotelijeri i izdavaoci privatnog smeštaja koji su u sistemu e-Turiste kao i Savet stranih investitora u svojoj Beloj knjizi za 2022. ističu veliki problem sa „sivom ekonomijom“ i nelojalnom konkurencijom u turizmu. Šta će resorno ministarstvo učiniti po tom pitanju?

Najveća nelojalna konkurencija ugostiteljima koji posluju u skladu sa zakonom su fizička lica koja izdaju smeštaj na crno, tzv. „stan na dan“, u kome sve češće odsedaju turisti koji su do nedavno bili isključivo hotelski gosti. Svesni smo da takva situacija nanosi veliku štetu ugostiteljima koji plaćaju poreze i zapošljavaju veliki broj ljudi, u korist onih koji ostaju

ispod radara jer ne žele da plate paušalni porez i boravišnu taksu u iznosu od svega nekoliko hiljada dinara godišnje, koje zarade od izdavanja ležaja za dva-tri dana. Sokobanja je na primer rešila problem sive zone promovišući među ugostiteljima značaj kategorizacije kao preduslova za korišćenje vaučera. To je razlog što ova opština danas ima preko 700 ugostitelja koji su u sistemu vaučera. Ugostitelji su shvatili da je u njihovom interesu da posluju u skladu sa zakonom, a ne u crnoj zoni. Međutim, mi moramo ubuduće jačati kapacitete inspekcija, ne samo turističke, već i drugih koje na nivou lokalnih samouprava imaju poverenu nadležnost da kontrolišu ovu kategoriju izdavaoca smeštaja. Najdelotvorniji način kontrole, a kome posvećujemo sve veću pažnju, je onaj koji je usmeren na internet oglašavanje preko platformi za izdavanje smeštaja na kojima svoje kapacitete izdaju i ugostitelji koji rade na crno.

e-TN: Čini se da će to biti dugotrajna borba i da li turistička inspekcija ima dovoljno stručnih i kadrovskih kapaciteta da istraje u toj borbi?

Pre svega bih želeo da pojasnim da Republička turistička inspekcija pored kontrole nelegalnog rada fizičkih lica koja izdaju smeštaj, nadzire, između ostalog, rad svih turističkih agencija, ugostiteljskih objekata koji pružaju usluge smeštaja, ishrane i pića. To znači da oko 80 inspektora pokriva više desetina hiljada subjekata kontrole. Upravo iz tog razloga, Zakonom o ugostiteljstvu je predviđena mogućnost da se određeni poslovi iz oblasti nadzora u ugostiteljstvu, kao što je i kontrola legalnosti rada fizičkih lica koja izdaju smeštaj, poveru lokalnoj samoupravi. Oko 55 lokalnih samouprava preuzelo je ove poslove, s tim da su ovlašćenim inspektorima pored ugostiteljstva, neretko povereni i poslovi iz drugih oblasti, zbog čega je efekat njihovog rada znatno manji.

e-TN: Ova Vlada je Vlada kontinuiteta kako je rekla predsednica Vlade u svom ekspozeu. Da li to znači da se osnovni postulati naše turističke politike neće menjati?

U sektoru turizma, naš je cilj da se nastavi kontinuitet u rezultatima iz prethodne godine.

Upravo je ova politika dovela do toga da Srbija protekle godine, kada je svetski turizam ostao na nivou 65 odsto dolazaka iz 2019. godine, prevaziđe turistički promet iz perioda pre pandemije i bude jedna od vodećih zemalja po rastu prihoda od turizma i povećanju broja noćenja. Siguran sam da niko na mom mestu ne bi dovodio u pitanje pravac razvoja.

e-TN: Vaš mandat, kao i mandat same sadašnje Vlade je kako je to predsednik Republike Srbije i najavio prilikom njenog formiranja oročen, takoreći skraćen. Samim tim na neki način ste hendikepirani kada su u pitanju neki srednjoročni i dugoročni planovi za razvoj našeg turizma. Ipak, neke planove sigurno imate?

Činjenica je da od dužine trajanja mandata dosta zavisi krajnji učinak svakog ministra, ali to privredu niti zanima, niti treba da zanima, već samo ambijent u kome radi. Nastojaću da ministarstvo dobije još sredstava za razvoj turističke infrastrukture i za dodatne vaučere, jer su to dva najdelotvornija mehanizma za razvoj destinacija, kroz istovremeno podsticanje ponude i tražnje. Takođe, kao što sam već spomenuo, plan je da tokom ove godine započnemo sa realizacijom do sada najvećeg državnog projekta u turizmu, a to je izgradnja nedostajuće turističke infrastrukture na celom toku Dunava kroz našu zemlju na koji se naslanja 19 lokalnih samouprava.

e-TN: Pred nama je Međunarodni sajam turizma Beogradu koji će biti održan od 23. do 26. februara. Očekujete li da srpski turizam na njemu zablista u punom svoj sjaju i šta bi poručili izlagačima i posetiocima sajma.

Budući da veliki broj posetilaca već tradicionalno na sajmu rezervišu aranžmane za letovanja, moj poziv građanima je da i 2023. godine provedu odmor u Srbiji. Naša zemlja je idealna destinacija za aktivan odmor koji se može organizovati i kroz više kraćih putovanja u toku godine, u šta se uverilo više od dva miliona domaćih gostiju koji su prošle godine u rekordnom broju odlučili da turistički putuju po Srbiji.

Željko Milinković

POSLE GODINE „KORONE“ I GODINE „OPORAVKA“ PAO NOVI REKORD SRPSKOG TURIZMA

Bez obzira što je promenjena metodologija prikupljanja podataka o turističkom prometu s pravom se može reći da je podignuta lestvica kada je reč o ukupnom broju ostvarenih dolazaka i noćenja turista u Srbiji

Pre nego što se upustimo u analizu rezultata koje ostvario naš turizam važno je istaći da se od početka 2022. godine, podaci o turističkom prometu (broj dolazaka i noćenja turista) i smeštajnim kapacitetima koje objavljuje Republički zavod za statistiku formiraju na osnovu statističke obrade podataka preuzetih iz administrativnog izvora, Centralnog informacionog sistema u ugostiteljstvu i turizmu (eTurista). Uprkos metodološkoj razlici u načinu u prikupljanja podataka na nivou Srbije iz Republičkog zavoda za statistiku saopštavaju da su vremenske serije uporedive. Dakle, definitivno su oboreni rekordi iz 2019. godine. U 2022. godini ostvareno je 3.869.235 dolazaka turista koji su ostvarili ukupno 12.245.613. noćenja.

Tabela 1. Broj turista

	Ukupno	Index	Domaći	Index	Strani	Index
2022.	3 869 235	104,86	2 096 472	113,73	1 772 763	95,99
2021.	2 591 293	70,24	1 720 054	93,31	871 239	47,18
2020.	1 820 021	49,32	1 374 310	74,55	445 711	24,14
2019.	3 689 983	100	1 843 432	100	1 846 551	100

Tabela 2. Broj ostvarenih noćenja

	Ukupno	Index	Domaći	Index	Strani	Index
2022.	12 245 613	121,56	7 306 219	120,51	4 939 394	123,16
2021.	8 162 430	81,03	5 732 833	94,56	2 429 597	60,58
2020.	6 201 290	61,56	4 936 732	81,42	1 264 558	31,53
2019.	10 073 299	100	6 062 921	100	4 010 378	100

Struktura gostiju sada izgleda ovako. Domaći turista u strukturi dolazaka učestvuje sa 54,18%, a strani sa 45,82%. Kada je reč o strukturi ostvarenih noćenja ona izgleda ovako. Domaći turista učestvuje sa 59,67%, a strani sa 40,34%. Prosečna dužina boravka turista u 2023. godini je 3,16 dana. Prosečna dužina boravka domaćeg turista je 3,48 dana, a prosečna dužina boravka stranog turista je 2,79 dana. Po novoj metodologiji kada je reč o vrstama turističkih mesta statistički pokazatelji za 2022. godinu izgledaju ovako.

Tabela br. 3 Broj turista i ostvarenih noćenja po vrstama turističkih mesta u 2023. godini

	Dolasci			Noćenja		
	Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno	Domaći	Strani
Banje	703 972	610 077	93 895	3 054 744	2 701 335	353 409
Planinski centri	804 235	659 275	144 960	2 800 358	2 372 790	427 568
Ostala mesta	2 459 689	911 631	1 548 158	6 695 561	2 500 736	4 194 825

Dakle, u ukupnom broju ostvarenih dolazaka banje učestvuju sa 24,53%, planinski centri sa 20,78% a ostala turistička mesta sa 63,57%. Kada je reč o ukupnom broju ostvarenih noćenja banje učestvuju sa 24,95%, planinski centri sa 22,87% i ostala turistička mesta sa 54,68%. Važno je istaći da po novoj metodologiji podaci za Republiku Srbiju po vrstama turističkih mesta (banje, planinski centri, ostala mesta) ne predstavljaju prost zbir s obzirom da područja pojedinih turističkih mesta istovremeno pripadaju različitim vrstama mesta (npr. istovremeno su i banje i planinski centar).

TOP 10 DESTINACIJA po broju ostvarenih noćenja

1. Beograd	3 180 977
2. Sokobanja	767 725
3. Vrnjačka Banja	756 142
4. Zlatibor	673 852
5. Kopaonik	585 057
6. Novi Sad	561 062
7. Subotica	400 789
8. Niš	277 396
9. Kuršumlija	222 848
10. Čačak	217 471

Prvih 5 TOP destinacija u ukupnom broju ostvarenih noćenja učestvuje sa 48,70%.

TOP 10 ZEMALJA po broju ostvarenih noćenja

1. Ruska Federacija	594 194
2. Turska	442 591
3. Ostale vanevropske zemlje	348 516
4. Bosna i Hercegovina	342 730
5. Nemačka	242 481
6. Severna Makedonija	213 481
7. Crna Gora	207 589
8. Hrvatska	189 410
9. Kina (uklj. Hong Kong)	186 252
10. Rumunija	174 367

Očigledno je da od emitivnih turističkih tržišta dominiraju turisti iz Rusije, Turske i Regiona.

Sve u svemu imamo novu rekordnu godinu. Ipak još smo daleko od cilja koji pred srpski turizam postavila još uvek aktuelna Strategija razvoja turizma Republike Srbije za period 2016. – 2025. a to je da na kraju 2025. godine ukupan broj ostvarenih noćenja bude 14.840.134.

Željko Milinković

VELIKO INTERESOVANJE ZA INO PAKET ARANŽMANE

Već je realizovan veliki broj uplata

U januaru i prvoj polovini februara ove godine uplaćeno je i rezervisano oko 90% aranžmana u odnosu na isti period 2019. godine, koja praktično bila poslednja godina

kada su naše turističke agencije nesmetano radile. „Možemo očekivati uspešnu letnju sezonu sa stanovišta turističkih agencija koje organizuju putovanja u inostranstvo. Najpopularnije destinacije i ove godine su Grčka, Turska, Egipat, Crna Gora, Italija, Španija, Bugarska i Tunis“ ističe direktor Yute, Aleksandar Seničić.

Ovo su svakako ohrabrujuće vesti za naše touroperatore koji upravo čiste poslednje finansijske repove tzv. „zamenskih putovanja“.

Negativan uticaj ukrajinske krize je doveo do inflacije na globalnom planu, čemu je doprinela u najvećoj meri velika potražnja i skok cena energenata, pa se tako za narednu letnju sezonu mogu očekivati veće cene za skoro sve destinacije. Realna povećanja u privatnom smeštaju kreću se između 5 i 10% u zavisnosti od perioda i kvaliteta objekata, dok je hotelski smeštaj poskupeo između 10 i 20%. Cene autobusnog i avio prevoza povećane su u proseku za oko 10% u organizovanom prometu, dok su cene avio karata na redovnim linijama skuplje i do 20%.

U svakom slučaju očekivanja su da je pred nama kada govorimo o putovanjima u inostranstvo jedna jako dobra sezona.

Željko Milinković

Bojan Pavlović, direktor Gradske turističke organizacije „Kragujevac“

POSTOJI MNOŠTVO RAZLOGA DA SE POSETI KRAGUJEVAC

TN: Prošla godina je bila rekordna za srpski turizam. Da li je tako bilo i u Kragujevcu?

I Kragujevac je u 2022. godini ostvario rekordan turistički promet. Ostvareni broj noćenja je dostigao cifru od 145.000, što predstavlja rast od 35% u odnosu na 2019. godinu koju obično koristimo kao reper. Broj turista je bio na nivou od 48.000, od kojih je 63% bilo domaćih, a 37% stranih. Raduje činjenica da smo povratili broj turista iz 2019. godine, a da je prosečna dužina boravka porasla sa 2 na 3 dana. To je i rezultiralo značajnim rastom broja noćenja. Ostvaren je i rekordan priliv sredstava po osnovu naplate boravišne takse. Najvažnije je da smo nastavili trend rasta. U odnosu na 2021. godinu broj turista je povećan za 28%, dok je stranih gostiju bilo za 86% više.

TN: Gradska turistička organizacija „Kragujevac“ je prepoznatljiva po velikom broju manifestacija koje organizuje ili suorganizuje. Vidi li se napredak u njihovom kvalitetu i broju posetilaca koje one okupljaju?

Da. Tokom 2022. godine uspeli smo da sve naše tradicionalne manifestacije unapredimo i privučemo veću pažnju posetilaca. Tokom trajanja Arsenal Festa u Kragujevcu nije bilo slobodnih smeštajnih kapaciteta. To je festival koji je postao priznat u regionalnim i evropskim okvirima, okuplja najveća

imena rok i alternativne muzičke scene, a samim tim i publiku iz svih delova Evrope. Slična situacija je bila tokom proslave Dana grada Kragujevca kada je nastup kragujevačke grupe SMAK privukao posetioce iz cele bivše Jugoslavije. U protekloj godini smo obnovili Šumadijske dane šljive, privredno – turističku manifestaciju koja ima za cilj promociju kulturno – istorijskog i verskog nasleđa, prirodnih lepota i raskošne gastronomije šumadijskog kraja. Takođe, hteo bih da naglasim da smo uspeli i da realizujemo sve planirane sajamske nastupe u zemlji i inostranstvu gde smo predstavili našu turističku ponudu.

TN: Izgrađen je novi zabavni park. Kada će početi sa radom?

Uz podršku Ministarstva turizma i omladine realizovali smo projekat izgradnje Zabavnog parka na jezeru Bujanj vrednosti 20 miliona dinara. Ministarstvo turizma i omladine je opredelilo 15,

a Grad Kragujevac 5 miliona za realizaciju ovog projekta. Kroz niz prethodnih projekata podržana je revitalizacija prostora jezera Bujanj koje se nalazi u gotovo samom centru grada i predstavlja malu zelenu oazu sa jezerom u obliku srca namenjenu za odmor i rekreaciju kako naših sugrađana tako i gostiju. Cilj ovog projekta bilo je unapređenje turističke infrastrukture jezera, te da ono bude adekvatno turistički valorizovano. Pri tom smo, pre svega, vodili računa o biodiverzitetu i potrebi poštovanja najviših ekoloških standarda. U sadržajima parka će, pre svih, uživati najmlađi jer ih očekuje avantura park, mini zip lajn, tubing i mini golf. Ujedno će to biti i zabava za celu porodicu. Radovi na izgradnji su završeni, a početak rada je planiran za proleće 2023. godine, odnosno kada nam lepo vreme to bude i dozvolilo.

TN: Kragujevac je poznat i po tradicionalnom sajmu seoskog turizma.

Međunarodni sajam turizma i seoskog turizma je 2022. godine održan po 13. put i ispunio je sva naša očekivanja. To je sajam koji iz godine u godinu pokazuje svoj kapacitet. Veliko interesovanje posetilaca privlači i veći broj izlagača iz celog regiona. Pored tradicionalnih izlagača iz svih delova Srbije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine, prošle godine smo po prvi put imali kolege iz Sarajeva, Nacionalnog parka „Una“, Nikšića, Žabljaka, Kumanova, velikog broja turističkih organizacija iz Republike Srpske. Stoga je i sajamska ponuda bila raznovrsna i bogata. Sajam zimnice i Šumadijska čajanka sa gradonačelnikom Kragujevca, kao podsajamske manifestacije, takođe su porasle i uspele da privuku rekordan broj učesnika i posetilaca. Ministarstvo turizma i omladine je prepoznalo ovaj sajam kao značajan projekat promocije turizma i za to opredelilo 1,2 miliona dinara podrške.

TN: Da li to Kragujevac posle grada automobila i ručnog oružja postaje i grad rakije?

U ovom Vašem pitanju ima pomalo šaljive konotacije, ali i dosta istine. Naime, počeli smo da razvijamo Šumadijske rakijske ture koje

predstavljaju jedinstven turistički proizvod na čijem razvoju uspešno radimo sa Asocijacijom proizvođača rakije „Šumadijska rakija“. One obuhvataju posete destilerijama i upoznavanje sa tehnologijom proizvodnje rakije, ali i uživanje u domaćoj hrani, prirodi, kulturno – istorijskom nasleđu, seoskim turističkim domaćinstvima. Asocijacija „Šumadijska rakija“ je prva koja je uspela da dobije geografsku oznaku za šumadijsku šljivovicu, a ujedno je šljivovica upisana i na Uneskovu listu nematerijalnog kulturnog nasleđa. To su sjajne pretpostavke za razvoj ovog turističkog proizvoda. U protekloj godini smo realizovali info turu za organizatore putovanja i blogere koji se bave temom rakije, a kraj godine smo obeležili 3. Šumadijskim festivalom rakije. Okupili smo najbolje destilerije iz Srbije i regiona, proizvođače hrane i opreme, te u prijatnom ambijentu napravili događaj za veliki broj posetilaca i dali doprinos afirmaciji gastro turizma u Šumadiji i promociji rakijske kulture.

TN: Kakvi su planovi za ovu godinu?

U Kragujevcu će 2023. godina biti posvećena knezu Mihailu Obrenoviću, jedinom vladaru rođenom u našem gradu. Naše ustanove kulture će pripremiti programe kojima ćemo na dostojanstven način obeležiti 200 godina od njegovog rođenja. Naše najznačajnije kulturno – istorijsko nasleđe i sve ono čime se najviše ponosimo upravo je vezano za dinastiju Obrenović, koja je od male srpske varošice stvorila prestoni grad Kneževine Srbije. Prvi vikend aprila je rezervisan za Salon vina, potom slede Majske svečanosti posvećene Danu Kragujevca, Arsenal Fest, Vibe Fest, Fića Fest, Šumadijski dani šljive, Gospojinske svečanosti, Oktobarske svečanosti, Šumadijski festival rakije i druge manifestacije. Kraj novembra je tradicionalno rezervisan za Međunarodni sajam turizma i seoskog turizma. GTO „Kragujevac“ će, kao i svake godine, Ministarstvu turizma i omladine podneti predloge projekata u cilju jačanja turističke infrastrukture grada. Sve u svemu biće mnoštvo razloga da se poseti Kragujevac.

Željko Milinković

Godina za pamćenje kao podsticaj za nove projekte

Novi Sad se od titule „Evropska prestonica kulture“ oprostio na najbolji mogući način uz povratak turista iz različitih delova sveta i turistički promet koji je postavio nove rekorde i učinio da 2022. godina ostane, bar za sada, upamćena kao jedna od najboljih godina za turizam Novog Sada

Turisti iz različitih delova sveta koji su odlučili da se baš prošle godine zapute u Novi Sad, imali su priliku da osete duh Novog Sada upoznajući kulturno-istorijsku ponudu grada, posećujući brojne događaje, u godini kada je u Novom Sadu održan najveći broj događaja ikada, ili da u duhu lokalne atmosfere isprobaju neke od domaćih vojvođanskih specijaliteta uz čašu ukusnog lokalnog vina i zvuke tamburice. Ovako raznovrsna i kompletna ponuda, kao i dobre

promotivne aktivnosti, motivisala je turiste da se odluče za Novi Sad kao idealnu destinaciju za posetu u 2022. godini. Oko 220.000 turista koji su posetili Novi Sad prošle godine ostvarili su preko 560.000 noćenja, što je za 30% više u odnosu na 2019. godinu. To je uticalo da se

prosečna dužina boravka poveća na 2,6 dana po turisti. U godini koja je pred nama očekuju nas projekti koji će dodatno unaprediti turističku ponudu Novog Sada, a jedan od njih ima za cilj da olakša turistima da se samostalno snalaze na destinaciji. Reč je o **Digitalnoj mapi Fruške gore i Novog Sada** na kojoj se može naći preko 700 obeleženih turističkih atrakcija, navigacija do odredišta, brojne vinarije i restorani, planinarske staze, linije javnog prevoza i drugo.

Časopis „Oseti duh Novog Sada“ je jedan od novih projekata u kom možete pronaći informacije o jedinstvenim i zanimljivim atrakcijama Novog Sada u okviru segmenta „**Unique**“. Izložba na istu temu od početka ove godine predstavlja stalnu postavku Turističke organizacije Grada Novog Sada i dostupna je svim posetiocima radnim danima i subotom.

Ova godina će biti u znaku **aktivacije Novosađanki i Novosađana**, sa ciljem da građani Novog Sada nauče više o njemu i postanu dosledni ambasadori svog grad. Prvi korak u ovom kompleksnom projektu realizovan je kroz akciju „**Dani otvorenih vrata**“, kada je Turistička organizacija Grada Novog Sada u saradnji sa Udruženjem turističkih vodiča Novog Sada i ustanovama kulture organizovala besplatne turističke ture i besplatan ulaz u ustanove kulture uz stručna vođenja kako bi građanima približili turističku ponudu Novog Sada i omogućili im da se bolje upoznaju sa istorijom i kulturom grada iz kog potiču.

Turistička organizacija Grada Novog Sada i ove godine teži da svoje projekte i ponudu predstavi na brojnim manifestacijama, događajima i međunarodnim i domaćim sajmovima gde će se akcenat stavljati na enološku i gastronomsku ponudu Novog Sada i njegove okoline.

Tekst: **Željana Rudić**
Fotografije: **Aleksandar Milutinović**

TOB
ТУРИСТИЧКА
ОРГАНИЗАЦИЈА
ГРАДА
НОВОГ САДА

POLJUPCI ZA VEČNOST

Pred velikim brojem posmatrača i hladnom vremenu, u Vrnjačkoj Banji je po 15 put održano takmičenje u najdužem poljupcu.

Takmičenje se tradicionalno održava na Dan zaljubljenih i to simbolično na Mostu Ljubavi u Vrnjačkoj Banji. Ovaj most već uveliko čuva mnoge ljubavne priče i ova manifestacija ih slavi na jedan istinski čaroban način

Ovogodišnji pobjednici, Milica Janić i Bratislav Stanković ljubili su se 35 minuta i osvojili vikend i romantičnu večeru u Vrnjačkoj Banji. Oni dolaze iz

Leskovca i ovo im je prvi put da učestvuju na ovom takmičenju. "Jako smo srećni što smo osvojili ovu nagradu, bilo nam je prelepo i verujem da će naša ljubav trajati večno i da ćemo i sledeće godine biti učesnici ovog takmičenja" ...kaže Milica, koja očekuje da će se bolje spremiti za sledeću godinu kada nameravaju da obore rekord u dužini trajanja poljupca, koji su 2015. godine postavili Alurac Irena i Božić Đorđe iz Kruševca. Oni su se te godine ljubili čak 112 minut bez prestanka.

Nada Dunjić (90. godina) i Dragoljub Mandžukić (92. godine) bili su najstariji par ovog takmičenja. Došli su i Trstenika osvojili sve simpatije publike. "Prijavili su se samo oni najhrabriji, svaka im čast, jer nije prijatno ljubiti se po ovako hladnom vremenu. Hvala i publici koja je u velikom broju došla da bodri takmičare uprkos vremenu" kaže Ivan Trifunović, direktor Turističke organizacije Vrnjačka Banja koja je bila organizator ovog takmičenja.

60 godina Ljubičevskih konjičkih igara

TRAGOM MODERNIH VITEZOVA OD SEDLA I MAMUZA

Stvori mi biće koje će biti lagano i brzo poput tebe, verno, plemenito i snažno i koje će na svojim leđima nositi čoveka - prema legendi, bile su to reči koje je Bog pri stvaranju sveta uputio vetru, nakon čega je stvorio konja

Tradicionalna turističko-sportska manifestacija „Ljubičevske konjičke igre” od 1964. održava se svake godine prve sedmice odnosno vikenda u septembru. Na prekretnici leta i jeseni, Požarevac i njegova okolina postaju centar konjičkog sporta i konjičkih veština. U gradu vlada pravo karnevalsko raspoloženje, sastaju se moderni vitezovi, ljudi od sedla i mamuza. Zajašu svoje četvoronoge lepotane i podele megdan na požarevačkom hipodromu. Tako je svake godine, pa biće i ove 2023. kada će se igre održati od **01-03.09.** Biće to šest decenija Ljubičevskih konjičkih igara, 60. po redu – malo li je, Srbijo, pa i celi svete? Presedan je bila 1988. godina, Igre su tada odložene za početak oktobra zbog pojave gripa među konjima. Ljubičevske konjičke počivaju na tradiciji **ergele Ljubičevo** koja je jedna od najstarijih ergela u Srbiji. „Oaza mira i tišine”, kako česti posetioци nazivaju ergelu, osnovao je knjaz Miloš Obrenović davne **1853.** i „na pašnjacima kraj Velike Morave uzgajao najbolje konje, a u stoletnim hrastovim šumama pripremao svinje za Beč i Peštu”. Ergela danas posetiocima omogućava organizovano razgledanje, istorijat i prikaz detalja Ljubičevskog višeboja, vožnju fijakerom, upoznavanje i razgledanje trofejne sale.

Sadržaj Igara bi mogao grubo da se podeli na ono što se događa drugog i trećeg dana tokom trajanja igara na požarevačkom hipodromu i na sve što Igrama prethodi. Niz pratećih manifestacija se održava na centralnom gradskom trgu i ustanovama u gradu. Organizuju se koncerti estradnih umetnika i grupa različitih muzičkih pravaca, folklornih ansambala, predstave, izložbe, požarevački karneval, sportski događaji, književne večeri,...

Prvog dana Igara, u prepodnevni časovima, na požarevačkom Hipodromu se održava izložba konja. Otvaranje Igara počinje svečanim defileom centralnim gradskim ulicama. Defiluju konjanici-učesnici Igara,

kostimirani likovi požarevačke istorije u fijakerima, legionari iz Viminacijuma, najmlađi članovi Konjičkog društva „Knez Mihailo”. Uz dizanje zastave Igara, najbolji u Ljubičevskom višeboju iz prethodne godine, polaže zakletvu da će se časno i pošteno boriti, nadmetati i sportski ponašati za vreme Igara, ujednio predaje sablju kao simbol vitezova, predsedniku

Organizacionog odbora Igara koji će narednom vitezu koji pobjedi, predati na čuvanje do narednih Igara. Rečima „Ljubičevske konjičke igre mogu da počnu“ ugledne ličnosti Srbije svečano otvaraju igre. Nakon toga sledi veliki vatromet, dok su kasni večernji sati „rezervisani“ su za zabavu gledalaca i posetilaca svečanog defila Igara, kada se organizuje koncert jednog ili više estradnih umetnika. Sportski deo Igara, za pojedine postioce najatraktivniji, izvodi se drugog i trećeg dana na hipodromu. Program obuhvata: **Ljubičevski višebroj, voltižovaje dece, daljinsko jahanje, utakmicu u preslakanju prepona, galopske i kasačke trke.** Ljubičevski višebroj je po originalnosti, lepoti i dinamičnosti jedinstveno

nadmetenje hrabrih momaka na odabranim konjima u pet tradicionalnih disciplina: **Gađanje topuzom, Gađanje strelom, Kurirsko jahanje, Gađanje kopljem i Seča sabljom.** U svakoj od disciplina takmičari osvajaju bodove, a poseban sudijski žiri za pobjednika

proglašava takmičara sa najviše osvojenih bodova. Učesnici višebroja su samo takmičari sa teritorije opštine Požarevac, koji su lični vlasnici konja ili korisnici konja Konjičkog društva „Knez Mihailo“ i drugih odgajivača. A u nedelju u smiraj dana, umesto čestitke prelepe dame, viteška pobjednička ruka višebroja prima svetlucači pehar, plašt i sablju. Sablja je unikatna, posebno skovana za viteza Ljubičevskih igara i svaki novi pobjednik višebroja dobija je od svog prethodnika i s ponosom je čuva do sledećih Ljubičevskih konjičkih igara. Sablja ima ugraviran viteški moto: **„Ne vadi me bez povoda – ne vraćaj me bez časti.“**

Od 2007. godine Odbor Ljubičevskih konjičkih igara i grad Požarevac našim najzaslužnijim ličnostima, onima koji budu ostvarivali vaserijske rezultate dodeljuje titulu počasni vitez od Ljubičeva. U cilju očuvanja i jačanja srpske kulturne baštine, brendiranja Ljubičevskog višebroja koji je jedinstven u svetu, od 2016. godine Ljubičevske konjičke igre se organizuju pod pokroviteljstvom predsednika Republike Srbije koji je ujedno i počasni predsednik Organizacionog odbora ove manifestacije.

Turistička organizacija Požarevca kao nosilac marketing koncepcije Igara, odnosno celokupne organizacije istih, zajedno sa gradom, ergelom Ljubičevo i Konjičkim društvom „Knez Mihailo“ nastoji da iz godine u godinu dovede što veći broj takmičara i posetilaca iz evropskih zemalja. Ona promovise Igre, ne samo zbog sportskog sadržaja, već kao jednu multidisciplinarnu manifestaciju koja uključuje veoma značajan segment ukupne turističke ponude Požarevca. Za Ljubičevske konjičke igre slobodno može reći da su jedna jasna i jedinstvena manifestacija našeg vremena i da su pravi brend grada Požarevca.

Isidora Pavlović Baldić

NJEGOVO VELIČANSTVO LINK

Vladimir Ivanović*

Uloga veb sajta je da prenese informaciju, a suština uspeha je u broju posetilaca koji primaju informaciju. Koliko će jedna stranica biti posećenija zavisi između ostalog i od pozicije stranice pri unosu ključnih reči na internet pretraživačima.

Link bilding ili linkovanje je proces stvaranja mreže linkova sa različitih veb stranica ka turističkom sajtu i nema sumnje da je on najvažniji aspekt koji pretraživači vrednuju.

Tehnike linkovanja se stalno menjaju. Međutim, važnost izgradnje kvalitetnih linkova nikada nije bila veća nego sada.

Linkovi sa drugih sajtova ka jednom turističkom sajtu imaju veliki uticaj na njegovu poziciju u pretraživačima. Pretraživači, kao što su Google i Bing, koriste linkove kao jedan od svojih glavnih faktora za rangiranje sajtova u rezultatima pretrage. Što više kvalitetnih linkova sa drugih relevantnih sajtova ima neki turistički sajt, to će sa više verovatnoće biti visoko rangiran u rezultatima pretrage.

Linkovi se smatraju za dokaz kredibiliteta i važnosti jednog sajta, što pretraživačima omogućava da utvrde koliko je relevantan za određene ključne reči i fraze. Čim više drugih sajtova povezuje ka nekom turističkom sajtu, pretraživači ga smatraju za više važan i kredibilan, što rezultira boljom pozicijom u rezultatima pretrage. Takođe, linkovi sa drugih sajtova povećavaju šansu za privlačenje potencijalnih turista na turistički sajt. Kada putnici vide da drugi sajtovi preporučuju turistički sajt kao relevantan izvor informacija, verovatnoća je veća da će posetiti datu stranicu.

Dakle, linkovi sa drugih sajtova su veoma važni za poziciju turističkog sajta u pretraživačima. Organizacije u turizmu razvijaju strategije građenja dolaznih linkova, kako bi povećali svoj rang na pretraživačima, privukli više posetilaca i poboljšali svoju vidljivost i atraktivnost za putnike.

Pored spoljnog i unutrašnjeg linkovanja, pretraživači koriste i druge faktore za rangiranje sajtova u rezultatima pretrage:

- **Sadržaj** - Sadržaj koji se nalazi na sajtu mora biti kvalitetan, relevantan i unikatan, kako bi pretraživači mogli da ga rangiraju kao važan izvor informacija;
- **Meta opisi** - Meta opisi se koriste za kratak opis stranice i moraju biti precizni i opisivi. Pretraživači često koriste meta opise za razumevanje teme stranice;
- **Ključne reči** - Pretraživači takođe koriste ključne reči za rangiranje sajtova. Stoga, turistički radnici bi trebalo da koriste relevantne ključne reči u svojim tekstovima i meta opisima;
- **Brzina učitavanja** - Brzina učitavanja sajta takođe igra važnu ulogu u rangiranju sajtova u rezultatima pretrage. Pretraživači preferiraju sajtove koji se brzo učitavaju, a ne one koji su spori i zahtevaju dugo vreme za učitavanje;
- **Prilagođenost mobilnim uređajima** - Sve više korisnika koristi mobilne telefone i tablete za pretragu, pa pretraživači preferiraju sajtove koji su prilagođeni za mobilne uređaje i lako se koriste na mobilnim uređajima;
- **Sigurnost** - Pretraživači takođe preferiraju sajtove koji su sigurni i imaju SSL sertifikat, što garantuje da se podaci posetilaca čuvaju na siguran način.

Ukratko, postoje mnogi faktori koji utiču na poziciju sajta u rezultatima pretrage, a ova lista je rang najvažnijih funkcionalnosti kojima stranice turističkih destinacija mogu unaprediti svoju poziciju na najbitnijim internet pretraživačima.

***Inženjer elektronskog poslovanja i specijalista internet marketinga**

Novine u turističkoj ponudi grada Sombora

Džepni audio vodič, turistički info totem i VR naočari su noviteti koje predstavlja Turistička organizacija grada Sombora

Na osnovu projekta "Amazing Amazon of Europe", koji je deo međunarodnog projekta za uspostavljanje međunarodne biciklističke rute, Gradski muzej Sombor i Turistička organizacija grada Sombora su postali bogatiji za turistički info totem i za VR naočare sa prelepim video materijalom. Posetioци grada sada mogu da u prostorijama turističke organizacije, koje se nalaze na Trgu Svetog Đorđa br. 1, isprobaju VR naočare i uživaju u lepotama grada Sombora, u „prvom licu“. Takođe, posetioци sajмова na kojima Turistička organizacija grada Sombora nastupa, moći će da se preko naočara za virtuelnu realnost upoznaju sa delićem bogatstva kulture i prirode Sombora, a prva prilika za to je Sajam turizma u Beogradu.

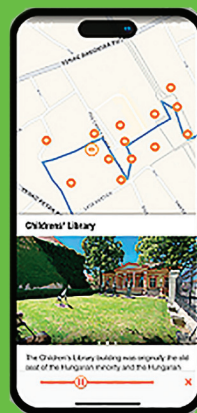
U turističkoj ponudi Sombora, novina je i džepni audio vodič na engleskom jeziku, za upoznavanje najvažnijih i najinteresantnijih lokacija u centru grada. Aplikacija se lako instalira, a nakon toga može se koristiti i oflajn. Ista je nastala kroz projekat DANUrB+, u kome je Grad Sombor - JKP "Prostor" učestvovao kao pridruženi partner. Aplikaciju se može besplatno preuzeti sa linka: <https://pocketguideapp.com/en/sombor>

Još jedan od rezultata ovog projekta je i evropski Atlas podunavskih gradova u kojem je i Sombor našao svoje mesto.

Grad Sombor očigledno sve više ulaže u turističku promociju Sombora i njegove okoline, a u toku su i pripreme za nastupajuću turističku sezonu. **Čim prođe zima i dolete prve laste**, s proleća Sombor postaje „najzeleniji grad“ u Srbiji. To je epiteto na koji su Somborci posebno ponosni. Takođe, ovaj grad je po mnogim anketama najlepši grad u Srbiji. Sada osim uživo ovaj grad možete videti i viralno.

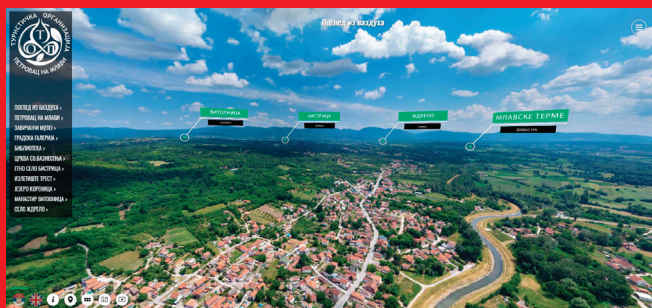

Туристичка организација града Сомбора
Turistička organizacija grada Sombora
Zombor város idegenforgalmi szervezete
Tourist organization of Sombor

Agencija "360 VR" koristi najnovije tehnologije, poput virtualne i proširene stvarnosti, da stvori realistična i uzbudljiva iskustva za svoje klijente. Specijalizovani smo za izradu virtuelnih tura za gradove, muzeje, galerije, kao i za različite turističke destinacije.

U skladu sa preporukama u Smernicama za digitalizaciju kulturnog nasleđa u Republici Srbiji - za projekte u oblasti digitalizacije Izrađujemo virtuelne ture različite perspektive, od panoramskih pogleda na grad, do detaljnih prikaza pojedinih znamenitosti.

- Naše VR ture su višejezične, odnosno mogu da sadrže srpski jezik, engleski, a pored toga postoji mogućnost da budu i na ruskom, kineskom, turskom, nemačkom i francuskom jeziku;
- Mogu imati mape za navigaciju;
- Mogu imati 360 video i 3d modele;
- VR ture mogu imati zvučne efekte;
- Presentacije mogu imati opcije deljenja scena preko društvenih mreža;
- Presentacije mogu imati virtuelne vodiče ili audio naratore;
- Naše VR ture su kompatibilne sa računarima, telefonima i VR uređajima;

Turističke destinacije koje koriste virtuelne ture u svojoj promociji imaju prednost na turističkom tržištu.

Unapredite vaš biznis i privucite nove klijente **sa virtuelnim turama, 360 videom i 3D modelima** koje izrađujemo za vas. Naši stručnjaci su tu da vam pomognu da unapredite online prisustvo vašeg biznisa i povećate prodaju.

Za više informacija posetite naš sajt www.360serbia.com

Kopaonik – uživanje na vrhu!

Kopaonik je mesto gde zima postaje užitek a snežnim padavinama raduju se svi ljubitelji skijanja i snoubordinga

Obeležje ovog skijaškog centra su moderne žičare, raznovrsne staze, pogodne za početnike i za zahtevne skijaše. Neizmerno uživanje na stazi u nedostatku snega omogućavaju topovi i lanseri za veštačko osnežavanje. Gondola dužine 3,7 km povezuje Brzeće sa centrom Kopaonika. Uz skijanje gosti mogu doživeti posebne zimske radosti, kao što su panoramska vožnja žičarom, vožnja bobom na šinama, tubing, zip line, vožnja motornim sankama i noćno skijanje.

U Dečijem gradu deca mogu da uživaju u snežnim igrama a za najmlađe skijaše i početnike

obezbeđena su tri prostora „ski vrtića“ sa pokretnim trakama. Prvi koraci na stazi se najbolje savladaju uz igru, druženje i zabavu. U školi skijanja možete steći neophodne veštine i usavršiti svoje znanje kao profesionalac. Svaki izlazak na stazu predstavlja novu avanturu. Osećaj adrenalina, slobode misli i pokreta omogućava drugačiji doživljaj planine. Pauze na stazi su zapravo najveća čar skijanja. Kad umorni i smrznuti uđete u neki topli kafić da se zagrejete i popijete kuvano vino,

kafu ili čaj. Ili kad je lepo vreme pa se sunčate na nekom vrhu sa fantastičnim pogledom na ostatak skijališta.

Turistički centar Kopaonik predstavlja dobru kombinaciju prirodnih lepota i savremene i bogate turističke ponude. Odmor na predivnoj planini predstavlja doživljaj koji ćete želeti da ponovite. Kopaonik raspolaže velikim brojem objekata za smeštaj, od apartmana i kuća za odmor, odmarališta do najluksuznijih hotela u samom

centru i vikend naselju koje je udaljeno od centra oko 4 km. Nakon celodnevnih zimskih avantura, možete se prepustiti prelaksacionim tretmanima u Wellness&Spa centru, ili probati tradicionalna jela kopaoničkog kraja u nekom od ugostiteljskih objekata.

Ono što Kopaonik čini posebnim je blizina Jošanička Banje koja se po temperaturi vode ubraja u najtoplije banje u Srbiji pa u jednom

danu možete i skijati i uživati u blagodetima termomineralne vode. U Jošaničkoj Banji se nalazi i spomen soba posvećena Milunki Savić, sa multimedijalnom postavkom, koju svakako treba posetiti.

Najveći ski centar u Srbiji je pravi izbor za kvalitetno proveden zimski odmor i najlepše doživljaje, priča u kojoj svako ima svoje posebno

mesto. Ako zavolite snežne vrhove planine, nestvarne zalaske sunca, osećaj adrenalina i slobode, preporučujemo vam da upoznate i istražite Kopaonik i tokom letnjih meseci.

Najmlađi ski centar u Srbiji

Stara planina se u zimskim mesecima transformiše u ski centar koji čini oko 13km izuzetno dobro uređenih staza, različite težine, koje su sve međusobno povezane žicama i namenjene svim kategorijama skijaša

Skijaški centar "Babin zub" čine staze Konjarnik i Sunčana dolina. Na ovom delu skijališta nalazi se četvorosedna žičara sa pokretnom trakom za uкрcavanje skijaša i ski lift sidro. Na lokaciji Jabučko ravnište nalazi se gondola koja prevozi skijaše sa ove lokacije u dalji sistem žičara i staza. U okviru ovog

kako bi i u slučaju nedostatka prirodnog snega, posetioци centra mogli da uživaju u zimskim sportovima ski centar raspolaže sistemom za veštačko osnežavanje. Osim klasičnih skijaša, Staru planinu su otkrili i oni "eksremniji", pa je sve češće "meta" za ljubitelje snowboarda.

Za one koji žele da uživaju u lepotama i čarima ove naše planinske lepote, ljubazni domaćini u planinskim i podplaninskim selima spremili su bogatu i raznovrsnu ponudu.

dela skijališta izgrađena je četvorosedna žičara i ski lift sidro, čime je povezan sa delom skijališta Babin zub. Na Jabučkom ravništu se nalazi i dečiji ski vrtić sa pokretnom trakom. Planina je skoro pet meseci pod snegom. Međutim,

**OČEKUJEMO VAS!
DOBRO DOŠLI NA
STARU PLANINU!**

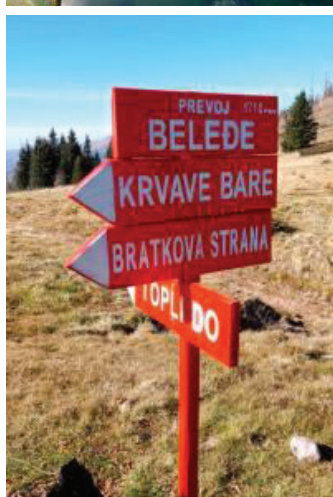
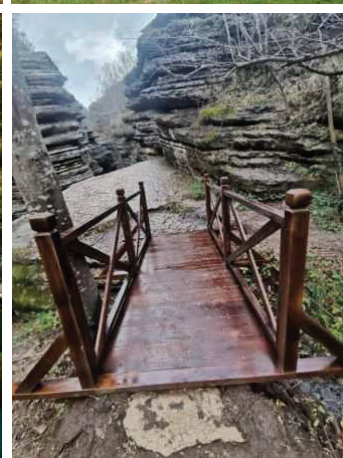
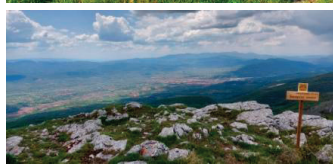

UREĐENI TURISTIČKI LOKALITETI OKOLINE PIROTA I STARE PLANINE

Završen je projekat "Uređenja i održavanja najpoznatijih turističkih lokaliteta, odredišta, vidikovca i staza na Staroj planini" koji je finansiran od strane Ministarstva turizma i omladine Republike Srbije i Turističke organizacije Pirota

Projekat uređenja i obnove najpoznatijih prirodnih atrakcija i lokaliteta na Staroj planini i u okolini Pirota obuhvatio je 15 najposećenijih turističkih lokaliteta, postavljanje drvenih mobilijara i sadržaja za decu, drvenih mostića za prilaz lokalitetima, senika, parkovskih klupa, ljuljaške, rukohvate i slično. Među lokalitetima obuhvaćenim ovim projektom spadaju: Slavinjsko grlo/klisura Rosomačke reke, izvorište/odmaralište Vrelo, staze ka vodopadima Pilj i Čungulj, vodopad Tupavica, rezervat Arbinje, kraška uvala Ponor, planinarski dom Dojkinci, vidikovac Basarski kamen, visoravan Vrtibog, vodopad Bukovački do, izletišta Lug Visočka Ržana, Pakleštica, Sukovsko jezero i termalni izvor Dag banjica.

Osim ovih turističkih i prirodnih atrakcija u 2022. godini uređena su i mnogobrojna druga mesta, na Staroj planini, u okolini Pirota i u rezervatu prirode Jerma.

IVANJICA VAŠA SLEDEĆA DESETINACIJA

Moravički kraj na teritoriji opštine Ivanjica pravi je mali raj za ljubitelje aktivnog ili pasivnog odmora

Za sve one koji znaju da uživaju u bistrim rekama, lepim planinskim predelima, gostoprimstvu seoskih domaćina i njihovim gurmanlucima ivanjički kraj je nezaobilazno mesto. Cela ova oblast je zbog specifične „ruže vetrova“ blagotvorna za ljude koji imaju disajnih problema. Uostalom nekada se upravo iz tog razloga dolazio i to iz svih krajeva bivše nam države Jugoslavije na oporavak u „Specijalnu bolnicu Ivanjica“, poznatu kao „fabrika krvnih zrnaca“. I danas je dovoljno da se provede samo nekoliko dana u ovoj vazdušnoj banji i da se oseti vidno poboljšanje zdravlja. U planinama Golija, Javor i Mućanj još uvek caruje netaknuta i prelepa priroda sa svim svojim bogatstvom flore i faune. Na njima se nalaze brojne uređene pešačke i biciklističke staze a tu su i nezaobilazni vidikovci sa kojih se pruža pogled u nedogled, odmaraju oči i puni duša.

Stariji se još uvek sećaju da je u ovim krajevima pre pola veka začet seoski turizam u Srbiji. Devići, Kušići, Katići, Kumanica, Daići, Komadine, Raščići, Lisa su sela u kojima se nalaze mnogobrojna moderna i komforna seoska domaćinstva, od koji neka imaju i bazene, a prilog njihovom kvalitetu usluge i gostoljubivosti govori i nekoliko „turističkih cvetova“ dobijenih kao veliko

turističko priznanje i to samo u par prethodnih godina. O domaćoj hrani, sokovima, džemovima, vinu i rakiji ne vredi trošiti reči. Sve se to mora probati.

U pauzi između ica i pića može se krenuti u obilazak: Rimskog mosta, Manastira Pridvorice i Kovilja, spomenika: majoru Iliću na Javoru, spomeniku Revolucije i Draži Mihailoviću, Kamenom mostu,

gradskoj crkvi u Ivanjici i Hadži-Prodanovoj pećini udaljenoj 7. km od Ivanjice.

Pored Sabora lovaca na Goliji, Festivala izvorne Srpske pesme u Prilikama, Sabora dvojničara i starih instrumenata Srbije u Kušićima, i mnogih drugih

manifestacija, izdvaja se Nušićijada koja će ove godine biti održana četrnaesti put nakon obnove festivala. To je, već i vrapci na grani znaju, „Festival kulture i zabave protkan starogradskim i čaršijskim duhom“ koji će ove godine biti održan od 25. do 27. avgusta.

Prijepolje za tvoj savršen dan

Prijepolje je grad koji ima dušu i kome ćete se uvek rado vratiti po još malo te topline

Grad na ušću dve reke, Mileševke i Lima koje svojom neukrotivom lepotom spajaju različite kulture naroda. Na koju god stranu da krenete pogled će vam privući neka od znamenitosti grada, grada u kome su svoje prve korake napravili neki od istaknutih ličnosti kao što je Vladimir Perić Valter po kome se zove i glavna gradska ulica ali i Vlade Divac kome je posvećena stalna postavka u Muzeju u Prijepolju koju čine medalje, pehari i mnogobrojna priznanja iz uspešne košarkaške karijere.

utočište pronašle mnoge retke biljne i životinjske vrste među kojima su Beloglavi sup i nalazište endemske vrste četinara - Pančičeve omorike, nude ekološki čist boravak u Kamenj Gori, Sopotnici, Jabuci, Jadovniku,

Miloševom Dolu, Tičijem Polju... Odmor za dušu i telo svakako ćete pronaći kroz pešačenje i duge šetnje a za ljubitelje adrenalina tu je rafting Limom koji ostavlja nezaboravni utisak. Predah ćete pronaći u toplom kutku naših ljubaznih domaćina koji

Grad „Belog Anđela“ kako ga mnogi nazivaju, posetiocima nudi nezaboravnu šetnju kroz istoriju i upoznavanje sa civilizacijama koje su vekovima a i danas žive na našim prostorima: Rim, Vizantija, pravoslavlje i islam. O tome svedoče i brojni spomenici kulture od kojih su mnogi stavljeni pod zaštitu države. Manastir Mileševa, džamija u Hisardžiku, srednjovekovni grad Mileševac, Davidovica, Sahat kula, Ibrahim pašina džamija, Katolička crkva, Stećci u Hrtima... samo su dokaz opstanka kulture u našem gradu. Od prostranih ravnica do visokih planina, gde su

ce vas poslužiti vrućim hlebom, kajmakom, domaćim sirom i nadaleko poznatom heljdopitom koja će u vama probuditi sva gastronomska čula. Dođite i ponesite sa sobom dobro raspoloženje a mi ćemo se potruditi da se vratite sa koferom punim uspomena.

U susret prirodi, pronađite sebe.

Čudesni ples i fatamorgane

Specijalni rezervat prirode Slano kopovo u Novom Bečeju krije nesvakidašnju lepotu i čistitu prirode

I dlična oaza u sred ravnice privlači ljude željne mira i tišine. Utabane staze koje šaraju ovaj beskrajni predeo, prave najlepše slike naše predivne ravnice.

Rezervat čuva divlju i netaknutu prirodu koja je dom mnogim retkim vrstama biljaka, životinja a posebno ptica.

Ova panonska slatina je od izuzetnog značaja za očuvanje posebnih i specifičnih primeraka biljnog i životinjskog sveta Vojvodine. Reka Tisa je u prošlosti često menjala svoj tok, plavila je okolna zemljišta pa i čitavu varoš a Slano kopovo je upravo rezultat delovanja reke u vidu prastarog rečnog meandra. Oblikom, Slano kopovo predstavlja potkovicu čiji su kraci okrenuti prema jugu. Nalazi se na prosečnoj nadmorskoj visini od 80m a rezervat čine dva bazena: Slano kopovo i Poština kopovo.

Slano panonsko stanište čine blatnjave bare koje za vreme velikih kiša postaju jezero. Tokom letnjih meseci kada se voda povuče, Slano kopovo biva pokriveno belom skramom soli od nekoliko centimetara. Ono što je fascinantno našim turistima a i nama kao domaćinima, jesu priviđenja koja bude maštu i izazivaju osećaj uzbuđenja. Povećano zagrevanje vazduha iznad jezera i razlika u temperaturi sa okolnih polja dovodi do optičkih i meteoroloških pojava u vidu fatamorgana ili iznenadne pojave vetrova. Varka, kojom se igra priroda, ostaje u sećanju svakog našeg posetioca. Slano kopovo predstavlja jedno od najvažnijih i najspecifičnijih staništa ptica u Srbiji. Takođe,

predstavlja i jedinstvenu migratornu stanicu za ptice selice. U periodu jesenje migracije, predstavlja mesto gde se masovno okupljaju patke, guske i ždralovi. Tako se u jednom danu na Slanom kopovu okupi oko 20. 000 ždralova, što je i maksimalna zabeležena brojnost ove vrste u Srbiji.

Svake godine u novembru mesecu, kada se ždralovi okupljaju u najvećem broju u rezervatu, dešava se

jedinstveni festival koji nosi naziv *“Festival ždralova”*. Ljubitelji prirode, avanturisti, naučnici, ornitolozi, posmatrači ptica, škole, vrtići, sugrađani, gosti iz Srbije i inostranstva mogu da pogledaju ovaj jedinstveni ples na nebu. Tih dana na jesenjem sivom nebu, na hiljade ovih ptica, u velikim jatima, prave pravu predstavu samo za naše oči.

Staraoc ovog rezervata je “Lovačko udruženje iz Novog Bečaja” i prostire se na 976 ha. Članovi lovačkog udruženja Novi Bečej, obeležili su staze i granice rezervata, podigli osmatračnice uz jezero a otvoren je i Info- centar koji može da primi posetioce u okviru edukativnog i naučnog turizma.

Poseta rezervatu prirode Slano kopovo nikoga ne ostavlja ravnodušnim. Svima koji žele nezaboravnu avanturu u Novom Bečeju, toplo preporučujemo da posete SRP Slano kopovo jer svakome ko dođe, daće osećaj bliskosti i uzbuđenja.

Molitva pod Midžorom

“Molitva pod Midžorom” svetkovina je koja se svake godine o Đurđevdanu održava u selima Vrtovac i Balta Berilovac na kapiji Stare planine

Buđenje prirode u Knjaževcu obeležava se tradicionalno, u selima pod Starom planinom. Povodom Đurđevdana svake godine, u selu Vrtovac, obrednim ritualima, snaga prirode prenosi se na useve, stoku i žitelje ovog područja. Manifestacija “Đurđevdanski susreti Molitva pod Midžorom”, koja će ove godine biti održana po 23. put, sastoji se iz dva dela.

Prvi deo je Zavezna molitva koja se realizuje na sam dan Đurđevdana, 06. maja u selu Vrtovac, na mestu zvanom Kalavat, a zasniva se na prastarom obredu koji je spoj hrišćanskih i paganskih običaja. Đurđevdan započinje berbom cveća i bilja na Biljarni petak i ritualnim pletenjem venaca na reci. Praznovanje se

nastavlja prvom mužom ovaca, a na sam dan slave oko čelije u Vrtovcu ide obredna povorka – litija, vrši se osvećenje sira, kiti se prostor oko čelije cvećem i biljem “planinke”, žene koja predstavlja duh prirode. Najznačajniji čin obreda je žrtvovanje crnog muškog jagnjeta ukrašenog vencem i upaljenom svećom na rogu, koga narod Budžaka zove „Molitva”. Zahvaljujući Zaveznoj molitvi opština Knjaževac je na prvom EDEN konkursu, koji je organizovan 2014. godine sa temom Lokalno nematerijalno kulturno nasleđe dobila zvanje “Izuzetna destinacija Evrope”.

Drugi deo Manifestacije održava se u selu Balta Berilovac i počinje blagoslovom i pozivom Čaje – zapovednika đurđevdanskih svečanosti, čobanima i narodu. Zatim sledi kulturno – umetnički program. Manifestacija obuhvata i nekoliko takmičarskih kategorija kao što su: đurđevdanska-starinska trpeza, najbolji sir, belmuž, jagnjeća čorba, proizvodi od

lekovitog bilja i šumskih plodova, stari zanati i suveniri, čobanske igre itd.

Ova manifestacija promovise nematerijalno kulturno nasleđe Stare planine i najavljuje završetak zimske i početak letnje turističke sezone.

16.07.2023.

www.kosidba.com

RAJAC
Scythe
Festival

**КОСИДБА
НА РАЈЦУ**

Selo naše nasušno

Dobrica Erić je čovek koji je svakako najbolje spoznao selo i koji je najlepše opevao selo. Zato je njegova izjava da je selo parče raja koje je Bog spustio na zemlju nešto što se nikako ne može osporiti. Vuk Karadžić je isticao da *Narod srpski nema drugih ljudi osim seljaka*. A naš seljak je gospodin, uprkos predrasudama. I pre svega je ljubazan domaćin. Od nastanka civilizacije pa sve do novog doba, seljaci su činili većinu stanovništva u svim državama i kulturama. Zna se da su zemljoradnici na početku istorijskog perioda bili robovi, tokom Srednjeg veka su bili kmetovi, što i nije bio nekakav boljitak. Industrijska revolucija ih je oslobodila kmetovskog kuluka ali su postali siromašni seljaci i seljaci - bezemljaši koji su kod bivših veleposednika nastavili da rade kao nadničari. Tek novije doba i sve veća potrošnja hrane je dovela do vraćanja zemlje paorima koji su je i obrađivali. Seljaci su oduvek bili previše zauzeti svakodnevnim poslovima da bi imali slobodnog vremena za

Topli Do, Najdina kuća

obrazovanje. Zbog toga su bili manje obrazovani, a zbog zabačenosti sela u odnosu na gradove i manje izloženi dostignućima masovne kulture. Zato se na žitelje sela gleda kao na neobrazovane, primitivne i zatucane osobe. Ljudi sa sela nisu načitani ali nisu neinteligentni. U životu su oprezni jer svi računaju na njihovu neukost. A oni nikad neće stati nogom na trulu dasku. Govor im je razumljiv i jednostavan, lišen nepotrebnih epiteta, jer ih epiteti okružuju. Za razliku od pesnika, za seljaka se uvek zna šta je hteo da kaže.

Selo je oblik teritorijalne, socijalne i ekonomske organizacije stanovništva koje se bavi poljoprivredom. Selo je naziv za svako naselje sa manjim brojem stanovnika. Stanovnici sela se nazivaju seljacima ili seljanima, pri čemu se pod tim terminom često podrazumeva i osoba koja se bavi poljoprivrednom proizvodnjom. Po Jovanu Cvijiću, selo je zajednica zemljoradničkih, stočarskih i mešovitih domaćinstava, na određenoj teritoriji, pri čemu su ta domaćinstva povezana radnim, socijalnim i ekonomskim vezama.

Stara kuća

U Srbiji postoji oko 5.000 sela koja se svrstavaju u tri grupe: malo, srednje i veliko. Zbog reljefa u Vojvodini, Pomoravlju, Mačvi i blizu Beograda se nalaze najveća sela, dok su ona mala smeštena u dolini Južne Morave, oko Kraljeva, Niša. Po nekim podacima, među 10 najvećih sela u Srbiji se nalaze - *Lačarak* – selo u Sremu sa 11.000 žitelja. Sledi *Čurug* (Bačka 8.200 stanovnika), *Sivac* (Bačka 7.900 stanovnika), *Bajmok* (Bačka 7.500 stanovnika), *Majur* (Mačva 7.000 stanovnika),

Ugašeno selo Repusnica na Staroj planini

Zabrega

Banatsko Novo Selo (Banat 7 .000 stanovnika), *Čantavir* (Bačke 6.500 ljudi), *Bačko Petrovo Selo* (Banat 6.400 stanovnika), *Omoljica* (Banat 6.300 stanovnika), *Jabuka* (Banat 6. 200 stanovnika). Spisak sela koja su ostala bez žitelja je poduži i sklon ubrzanom porastu jer u mnogim Planinskim selima su pretekla još jedno do dva staračka domaćinstva. Poslednji dostupni podaci kažu da je 1.200 sela na umoru i da im preči nestanak. Spas za mnoga sela je ruralni turizam koji je počeo da vraća mlađi svet na već ugašena ognjišta. Dobar primer za to je selo Topli Do na Staroj planini, koje je okruženo najlepšim vodopadima. Slično je sa obližnjim Dojkincima i Gostušom. Pomenimo Sopotnicu i Kamenu Goru u prijelopskom kraju, sela na Tari, Goliji, Javoru,

Zlatibor

Rudniku, Maljenu, Zlataru, Zlatiboru, dolini pet Timoka, tri Morave, dve Moravice, Nišave, Pčinje, Kanjonu Uvca, Drine...

Zanimljivo je da u Srbiji postoje sela koja su uglavnom usmerena na jednu delatnost. Sela pored Morave gaje povrće. Ona oko Aleksinca, Leskovca i Horgoša uglavnom paprika. U okolini Trstenika su bili čuveni

kalemari. Selo Ritopek je poznato po trešnjama, Begaljica po jabukama, Osečina i Blace su šljivarska regija, Kulpin je poznat po uzgoju hmelja. U Zlakusi žive i rade čuveni grnčari. Dolinu Šaške reke nazivaju *Dolinom dima* jer se u njoj nalazi oko 200 ćumurana. Za Tršić, rodno selo Vuka Karadžića bi se moglo reći da je selo pismenosti. U homoljskom selu Kamenovu devojka u miraz donosi košnice jer je to selo pčelara. Između Gornjeg i Donjeg Dušnika na Suvoj planini se nalazi 16 vodenica u nizu. Belo Blato kod Zrenjanina je poznato kao selo trske a obližnje selo Taraš na Tisi redovno posećuju rode. Kupinovo je selo koje je bilo prestonica Brankovića ali oni kažu da kod njih rode doleće a Lasta okreće. Zanimljivo je selo Kopašnica ispod Kukavice.

Jagodina, Gornji Racnik

Tamo su kros motori stvar prestiža. Zanimljivo je da skoro sve opštine jugoistočne Srbije imaju svoje vrlo atraktivne džipijade.

Srbija će biti bogata dok u njoj bude seljaka. Srbija će biti veselija dok u njoj ima seljanina.

Tekst i fotografije: **Dragan Bosnić**

српски букинг

2000 објеката
1000 резервација месечно
1.000.000 посета годишње

3 pitanja za...

Dejan Koturanović, v.d. direktor Turističke organizacije Raška

Predstavite ukratko Rašku?

Raška nosi ime stare srpske srednjovekovne države. Nalazi se u jugozapadnom delu Srbije, na ušću reka Raške i Ibra. Opština Raška raspolaže značajnim prirodnim resursima koji predstavljaju osnovu za razvoj turizma kao jedne od prioriternih privrednih grana opštine. Najznačajniji turistički potencijali su planine Kopaonik i Golija, Jošanička Banja, prirodne lepote i retkosti, bogato kulturno – istorijsko nasledje. Raznovrsna turistička ponuda i prirodni potencijali pružaju mogućnost za razvoj različitih vidova turizma: planinskog, banjskog, seoskog, kulturnog, manifestacionog turizma.

Zašto turisti da posete Rašku?

Raška je mesto koje predstavlja spoj prirodnih lepota, kulture i istorije što je čini atraktivnom destinacijom za posete turista. Najznačajnija i najposećenija destinacija je svakako Kopaonik koja iz godine u godinu privlači sve veći broj turista. Turistički centar Kopaonik ima reputaciju najatraktivnije zimske destinacije ali je zahvaljujući razvoju niza pratećih sadržaja sezona produžena na čitavu godinu. Brojni sadržaji za aktivan i pasivan odmor, čist planinski vazduh, prijatna klima, dovoljni su razlozi da značajan broj turista izabere Kopaonik kao mesto za odmor. Pored skijanja i adrenalinskih sadržaja, turisti mogu da uživaju u prirodnim lepotama ove planine tokom letnjih meseci i posete lokalitet Nebeske stolice, crkvište Metodje, vodopad Jelovarnik, Barsku reku, izletišta Kadijevac i Djorov most.

U podnožju Kopaonika nalazi se Jošanička Banja sa termalnim izvorima vode temperature 77°C. Banjski kompleks čine banjsko kupatilo, staro kupatilo (hamam), sauna i otvoreni bazen. U Jošaničkoj Banji je otvorena memorijalna soba Milunke Savić sa multimedijalnom postavkom koja se sastoji iz nekoliko segmenata. Od otvaranja spomen sobe zabeležen je veliki broj poseta - turista Jošaničke Banje, Kopaonika, posetilaca iz raznih krajeva Srbije, kao i dece školskog uzrasta.

U Raški se nalaze i najznačajniji kulturno – istorijski spomenici: manastir Gradac, manastiri Stara i nova Pavlica, manastir Končul, crkva Sv. Petke u Trnavi, koje preporučujemo turistima da posete. Spomen soba „Raška – ratna prestonica Kraljevine Srbije 1915. godine“ koja se nalazi u kući Kursulića, jednoj od prvih građevina sagrađenih u stilu srednjoevropske građanske arhitekture, predstavlja sećanje na održavanje sednica Vlade Kraljevine Srbije u periodu od 30. oktobra do 12. novembra 1915. godine. Jedna od znamenitosti grada je kameni most na reci Ibar koji prkosi vremenu i istoriji.

U Raški se, tokom godine, organizuje veliki broj manifestacija koje godinama čuvaju tradiciju i kulturu. Najznačajnije su: Raške duhovne svečanosti, Dani kraljice Jelene, Vašar, Dani Milunke Savić u Jošaničkoj Banji, Dani borovnice i Dani vrganja na Kopaoniku.

Koji su dalji pravci razvoja Raške kao turističke destinacije?

U narednom periodu, razvoj turizma opštine Raška se može usmeriti na razvoj banjskog turizma, povećanje broja smeštajnih kapaciteta, poboljšanje kvaliteta turističke ponude, ulaganje u prateću infrastrukturu, integraciju turističke ponude banje sa planinskim turizmom, poboljšanje svih segmenata marketinga turističkog proizvoda. Planina Golija predstavlja veliki potencijal za razvoj planinskog turizma zahvaljujući geografskom položaju, klimatskim uslovima i velikoj količini padavina tokom zimskih meseci. Raška ima potencijale i za razvoj seoskog turizma – spoj prirodnih lepota i zdrave životne sredine, tradicije, kulture, gastronomskih specijaliteta. Turistička organizacija Raška je organizator i suorganizator brojnih manifestacija koje iz godine u godinu privlače sve veći broj turista tako da bi razvoj manifestacionog turizma doprineo unapređenju kvaliteta turističke ponude i sadržaja, povećanju broja posetilaca i boljoj promociji opštine Raška.

Selters banja – odmor i prevencija

Banjsko lečilište u neposrednoj okolini Beograda, na obroncima planine Kosmaj sa svojim prirodnim bogatstvom termomineralne lekovite vode Selters od davnina leči i oporavlja

Selters u Mladenovcu, kao organizaciona jedinica Instituta za rehabilitaciju, pored medicinske rehabilitacije, svojim korisnicima nudi mnoštvo sadržaja baziranih na korišćenju prirodnih lekovitih resursa koji su prava blagodat za dušu i telo. Imajući u vidu današnji ubrzani tempo života i izloženost svakodnevnom stresu, programi i paketi u Selters banji namenjeni su svim populacionim grupama kao vid prevencije i sprečavanja nastanka oboljenja prouzrokovana samim stresom. Paketi su bazirani na korišćenju termomineralne vode Selters i lekovitog

blata Selters koji imaju blagotvorno dejstvo na ceo ljudski organizam. Antistress paket, predviđen za korisnike koji žele da se opuste i odmore u prijatnom ambijentu Selters wellness centra, ima za cilj edukaciju korisnika o značaju prevencije nastanka

oboljenja i stanja prouzrokovana stresom. Plivanje u bazenu, boravak u sauni, opuštanje u slanoj sobi i na tepidarijumima, čine ovaj paket jedinstvenim jer daje sliku svakom korisniku o značaju psihofizičkog zdravlja. Wellness paket, pored bazena, saune i slane sobe, uključuje pakovanje blatom celog tela i korišćenje termomineralne vode Selters kroz podvodne masaže celog tela u savremeno opremljenim kadama, ili relax ručna masaža, u zavisnosti od izbora i potrebe korisnika. Wellness paket je sastavljen tako da korisnici mogu osetiti sve blagodeti prirodnog dobra Selters banje i upućuje ih za dalje izbore kada su u pitanju prirodna bogatstva i značaj ručnih masaža u kombinaciji sa istim. Mineralni paket Selters, je novina i krajnja karika koja pruža potpuni užitek i oslobađanje od stresa, umora, poboljšanja cirkulacije, detoksikaciju i podizanje svesti na viši nivo o zdravlju i kvalitetnijem svakodnevnom funkcionisanju. Sam po sebi Mineralni paket sadrži sve neophodne sadržaje poput bazena, saune, slane sobe, lakovito blato pakovanje za celo telo, podvodna masaža u mineralnoj vodi i relax ručna masaža. Svaki paket uključuje prijatan smeštaj sa punim pansionom.

Imajući u vidu lokalitet Selters banje i značaj mikroklimatskih uslova gde se sama banja nalazi, okolina koja obiluje čistim vazduhom, tišinom, mirom upotpunjena je stazama zdravlja (2.1km), sportskim terenima, teretanom na otvorenom, igralištem za decu a u toku letnje sezone i otvoreni bazeni za decu i odrasle.. Boravak i korišćenje sadržaja u Selters banji je tokom cele godine jedinstven bez obzira na godišnje doba.

MUZEJ ILUZIJA

Slika govori više od hiljadu reči a iluzija govori više od milion

Muzej iluzija predstavlja najveći muzejski franšizni lanac na svetu koji je do kraja 2022. godine otvoren u 40 gradova sveta.

Kod nas se nalazi u srcu Beograda, u Nušićevoj ulici na 3 minuta hoda od Narodne skupštine Republike Srbije i na 5 minuta šetnje od čuvene Knez Mihajlove ulice. Muzej iluzija je interaktivan muzej. Pored svakog eksponata nalaze se objašnjenja, a snalaženje u prostoru je jednostavno.

Ovaj novi svet predstavlja savršeno mesto za mentalne izazove i uživanje s prijateljima ili porodicom. Prostire se na 3 nivoa i poseduje mnoštvo naučnih eksponata, od kojih je većina interaktivna. Budite sigurni da nećete verovati sopstvenim očima jer će Vam svet iluzija poljuljati poverenje u čula. Nemojte propustiti priliku da naučite ponešto o percepciji, ljudskom mozgu i saznate više o naukama poput optike, geometrije, biologije i psihologije. Nakon posete Muzeju lakše ćete shvatiti zašto Vaše oči vide stvari koje mozak ne razume. Odvažite se da zakoračite u svet iluzija koji Vas neće ostaviti ravnodušnim ali će Vas podsetiti da su pretpostavke koje imamo o svetu, koji nas okružuje, ponekad zaista samo – pretpostavke.

Nemojte se dvoumiti već hrabro uskočite u vrtlog iluzije koju stvara Vortex tunel. Vortex će Vas potpuno izbezumiti i naterati da se svojski borite u napredovanju kroz rotirajući cilindar i nastojanju da napravite svaki sledeći korak po potpuno ravnoj i stabilnoj površini. Odigrajte partiju pokera sa svojih 5 klonova,

neka Vas prati Vaša senka u boji, uživajte u zbirci holograma ili poslužite nečiju glavu na tanjiru! Izgubite se u beskonačnoj sobi, istražite odnose veličina i fotografirate se u svim, ali baš u svim nemogućim pozama!

U Muzeju se, tokom čitave godine organizuju grupne posete, od predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola, preko korporacija do penzionera. Muzej iluzija dočekuje i zabavlja sve generacije. Kada smo već kod osnovnih i srednjih škola ne smemo zaboraviti da Muzej iluzija u Beogradu organizuje svojevrsnu

eksperimentalnu nastavu – Mozgaonice izvan učionice, a koja razvija predmetne i međupredmetne kompetencije učenika i unapređuje funkcionalna znanja. Posebna poslastica su dečiji rođendani, koji se gotovo svakodnevno slave u Muzeju, jer se pokazano znanje u rođendanskim „potragama za blagom“ slatko nagrađuje. Ovi rođendani nisu iluzija već se pamte ceo život.

Istražite svoj svet iluzija, doživite nemoguće i ne zaboravite da ponesete svoj telefon ili omiljeni fotoaparati! Muzej iluzija Vam pruža intrigantno čulno i edukativno iskustvo sa pregršt novih, zanimljivih i još neviđenih iluzija!

Turizam Srbije

www.turizamsrbije.info

e-mail: turizamsrbije.info@gmail.com

<https://www.facebook.com/turizamsrbije.info>

<https://www.instagram.com/turizamsrbijeinfo/>